

Original article

Nöbet Görevi Alan Öğretmenlere Göre Orta Öğretim Pansiyonlarında Yaşanan Sorunlar

Problems Experienced in Secondary Education Hostels According to the Teachers on Duty

Mehmet Ali Yarım ^{a,*} & Işıl Bedirhanoglu ^a

^aMinistry of National Education, Erzurum, Turkey

Özet

Bu araştırmanın yapılma amacı, orta öğretim pansiyonlarında yaşanan sorunları nöbet görevi alan öğretmenlerin düşüncelerine göre incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) modelindedir. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Erzurum'daki pansiyonlu orta öğretim kurumlarında nöbet görevi alan 23 öğretmen oluşturmaktadır. Görüşmede veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimleyici analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlarına göre öğretmenler pansiyonlarda maddi beklentiler için görev almaktadırlar. Pansiyonlarda kalan öğrencilerin akademik seviyeleri düşüktür, sosyal ve ruhsal olarak desteğe ihtiyaçları vardır. Pansiyonlarda öğrencilerin disiplinsizliği, personel yetersizliği, temizlik ve güvenlik sorunları, düzensizlik, su sıkıntısı gibi sorunlar yaşanmaktadır. Maddi kaynak sağlamak, kültürel ve sosyal imkanların artırılması, disiplin sağlamaya yönelik uygulamalar, öğrenciler psikolojik ve sosyal destek sağlamak pansiyonlarda yaşanan sorunlara olası çözüm önerileridir.

Anahtar Kelimeler: Pansiyonlu okul, nöbet görevi, nöbet sorunları, pansiyon sorunları.

Abstract

The purpose of this research is to examine the problems experienced in secondary education hostels according to the thoughts of the teachers who are on duty. It is in the phenomenology model, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 23 teachers who work on duty in secondary education institutions with hostels in Erzurum in the 2021-2022 academic year. In the interview, the data were obtained with a semi-structured interview form. The obtained data were analyzed by content analysis and descriptive analysis methods. According to the results of the research, teachers work in hostels for financial expectations. Students staying in hostels have low academic levels and need social and spiritual support. There are problems such as indiscipline of students, inadequacy of personnel, cleaning and security problems, irregularity and water shortage in hostels. Providing financial resources, increasing cultural and social opportunities, providing discipline, providing psychological and social support to students are possible solutions to the problems experienced in hostels.

Keywords: Boarding school, guard duty, guard issues, boarding issues.

Received: 28 November 2021 * **Accepted:** 18 December 2021 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/jsve.2021.410.3>

* Corresponding author:

Yarım is the principal of a primary school in Erzurum. He completed his doctorate in educational administration. Leadership studies on organizational behavior rules.

Email: karazeybekli@hotmail.com

GİRİŞ

Eğitim her birey için vazgeçilmez yaşamsal bir hakktır. İnsan hakları evrensel beyannamesine göre her bireyin zorunlu ve ücretsiz eğitime erişme hakkı vardır (United Nations, 1948). Bu uluslararası düzenleme bu hakkın kullanılmasına ilişkin hükümetleri sorumlu tutmaktadır. Bu bağlamda her bireyin eğitim hakkına ulaşması için çeşitli uygulama ve önlemler alınmaktadır. Türkiye’de, özellikle öğrenci sayının azlığı nedeniyle kapanan okulların bulunduğu bölgelerde, kırsal yerleşim yerlerinde ikamet eden zorunlu eğitim çağındaki öğrencilerin yaşadıkları yerlerde eğitim hizmetinin sunulması en önemli yönetsel sorunlardan biri olmuştur (Demirel ve Kurt, 2021). Özellikle yoksulluk, yaşadığı yerde eğitim kurumu olmaması ya da bunlara benzer çeşitli imkansızlıklar nedeniyle eğitim hakkına erişemeyen bireylerin eğitim alabilmesi için pansiyonlu okullar bir alternatif olarak sunulmuştur. Bu nedenle Türkiye’de eğitime ulaşabilme sorununun giderilmesi için uzun yıllardır pansiyonlu okul çözümleri uygulanmaktadır.

Pansiyonlu okullar birçok ülkede eğitimin önemli bir biçimini oluşturmaktadır. Örneğin, Avustralya’da (mevcut çalışmanın yeri) yatılı öğrencilerin bulunduğu tahminen 170 okul ve Birleşik Krallık’ta 470 okul ve Kuzey Amerika’da yatılı öğrencileri barındıran 340 okul vardır (Martin vd., 2014).). Pansiyonlu bir okulda yatılı kalmak, herhangi bir öğrencinin hayatında büyük bir adımdır ve muhtemelen hem heyecanı hem de korkuyu tetikleyecek bir deneyimdir. Ebeveynler için de belirsizliklerle doludur. Çocuklarının nasıl geçineceğinden emin olamama ve tabii ki çocuğunu ilk kez terk etmenin yarattığı duygusal süreçler aileler için zor bir durumdur. Çoğu zaman, öğrenciler yatılı okulu çok tatmin edici bulur ve ailelerinden uzakta özgür davranabilme şansı öğrencileri cezbeder. Bununla birlikte, öğrencilerin çoğunluğu başlangıçta ki tedirginlik ya da tatmin durumu yaşanan sorunlar çıktıkça olumsuz bir hal alır (harrowschool, 2021).

Pansiyonlu okullar bir çok farklı kültür ve seviyeden öğrencinin öğrenim hayatlarını devam ettirebilmek için bir arada yaşamaya çalıştığı yerlerdir. Bu özelliği ile bu yerler bir takım avantajlara sahip olduğu gibi bir çok sorunu da beraberinde getirir. Malenie (2021)’ göre pansiyonlu okullarda yaşanan başlıca sorunlar ev hasreti, can sıkıcı oda arkadaşları, duş saatleri, duş koşulları, tuvalet, çamaşır, seyahat kısıtlılığıdır. Yatılı okulların günlük birçok zorluğu vardır. Bu okullar akademik mükemmellikten ve öğrencilerin yirmi dört saat refahından sorumludurlar. Tüm personelin birlikte çalışmasının ve bilgi paylaşımının sağlanması, öğrencilere mümkün olan en iyi düzeyde bakımı sağlamanın anahtarıdır (Paget, 2019).

Kişisel bakımın ve çocukların duygusal ihtiyaçlarına gösterilen özenin olmaması, pansiyonlu okullarda önemli sorunlara yol açmaktadır. Bu durum okullardaki mali sıkıntılar ve yeterli uzman personel olmaması ile birleştiğinde bu okulların misyonunu gerçekleştirme zorlaşır. Pansiyonlu okullarda genelde kırsal alanlardan gelen öğrencilerin eğitim gördüğü düşünüldüğünde, öğrencilerin bir çoğunun sağlıklı ve yeterli beslenme sorunu yaşadığı söylenebilir. Ayrıca bu okullardaki birçok öğrenci

yeterli sağlık ve hijyene erişememektedir. Bu da bu okullarda bulaşıcı hastalık oranlarının da yükselmesine etki etmektedir (Stanford Faculty, 2021).

Dünyada ve özellikle Türkiye’de gelir yetersizliği, fırsat eşitsizliği, yaşadıkları yerin coğrafi yapısı, kültürel, sosyal ve ekonomik şartlar gibi nedenlerden dolayı eğitim ulaşamayan öğrencilerin bu hakkını kullanıp ülke ve toplum kazandırılması açısından pansiyonlu okullar önem teşkil etmektedir. Pansiyonlu okullarda ki durum ve sorunlara ilişkin araştırma son derece önemlidir. Çünkü çeşitli nedenlerle (yaşadığı yerde eğitime ulaşamamak, uzak bölgelerde yaşamak, ebeveynlerinden ayrı yaşamak, kendi ülkesi dışında eğitimi seçmek vb.) öğrenciler pansiyonlu okullarda eğitim görmek zorunda kalmaktadırlar. Eğitimde bu kadar önemli ve hassas bir yeri olan pansiyonlu okullardaki mevcut durumların ve yaşanan sorunların tespit edilmesi bu okulların misyonlarını daha iyi yerine getirebilmesi açısından son derece önemlidir.

Bu bağlamda bu araştırmanın amacı pansiyonlu okullarda nöbet görevi alan öğretmenler açısından bu okullarda yaşanan sorunları incelemektir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1-Öğretmenlerin pansiyonlu okullarda nöbet görevi alma nedenleri nelerdir?
- 2-Pansiyonlarda kalan öğrencilerin akademik, sosyal ve ruhsal durumları nasıldır?
- 3-Pansiyonlarda yaşanan sorunlar nelerdir?
- 4- Pansiyonlarda yaşanan sorunların olası çözümleri nelerdir?
- 5-Pansiyonlarda nöbet görevi almanın öğretmene katkısı nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Orta öğretim pansiyonlarında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninde tasarlanmıştır. Bir nitel araştırma yöntemi olan olgu bilim yöntemi farkında olup ayrıntılı bilgiye sahip olmadığımız durumlarda kullanılan bir desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Erzurum’da pansiyonlu orta öğretim kurumlarında nöbet görevi alan 23 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik değişkenler aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Betimsel İstatistikler

Demografik Özellikler	N	%	
Cinsiyet	Kadın	15	65
	Erkek	8	35
	Toplam	23	100
Kıdem	1-5 yıl	13	56
	6-10 yıl	10	44
	11-15 yıl	0	0
	16 ve üstü	0	0
	Toplam	23	100
Medeni Durum	Evli	3	13
	Bekar	20	87
	Toplam	23	100

Tabloya göre, katılımcıların 15'i (%65) kadın, 8'i (%35) erkektir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (n=20, %87) evlidir. Katılımcılardan 13'ü (%56) 1-5 yıl kıdeme sahip, 10'u ise (%44) 6-10 yıl kıdeme sahiptirler.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan öğrencilerden veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. kullanılmıştır. Görüşme formları, kavramla ilişkin alan yazın taraması yapıp ve Erzurum özelinde çevresel şartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Görüşme formunda öğrencilere şu sorular yöneltilmiştir.

- 1- Pansiyonda nöbet görevi alma nedenleriniz nelerdir?
- 2- Pansiyonda kalan öğrencilerin akademik düzeylerine ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
- 3- Pansiyonda kalan öğrencilerin sosyal ve psikolojik durumlarına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
- 4- Nöbet göreviniz esnasında pansiyonlarda yaşanan sorunlar nelerdir?
- 5- Nöbet göreviniz esnasında yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
- 6- Pansiyonlarda nöbet görevi almanın size katkıları nelerdir?

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. İçerik analizi yöntemi verilerin kodlanması, oluşturulan kodların temalandırılması süreçlerine dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Ekiz, 2015). Bu bağlamda çalışmada elde edilen veriler öncelikli olarak kodlanmış, daha sonra kuramsal temel gözetilerek temalandırılmıştır.

Araştırmanın İnanırlılık, Aktarılabirlik, Güvenilebilirlik ve Onaylanabilirliğine İlişkin Bilgiler

Nitel bir araşırmada inanırlılığı sağlamak için birden fazla yöntem vardır. Bu yöntemlerden bazıları uzun süreli etkileşim, katılımcıların teyidinin alınması ve uzman incelemesidir (Holloway ve Wheeler, 1996). Bu bağlamda bu araşırmada inanırlılığının artırılması için bulgular, yorum ve sonuçlar katılımcılarla paylaşılmış ve teyitleri alınmıştır. Çalışmada aktarılabirliği sağlamak için ise araştırma örneklemini ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır. Ayrıca, araştırmanın bütün aşamaları açık, net ve anlaşılır şekilde açıklanmıştır. Aynı zamanda katılımcılarla görüşme yapmadan önce güven oluşturma, tanıma amaçlı sohbet edilmiştir (Lincoln Guba, 1986). Yapılan görüşmeler için katılımcı onamı alınmış, tüm görüşmeler gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Katılımcılar ayrıca verilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı, kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı konusunda bilgilendirilmiştir.

Nitel araştırmalarda verilere ilişkin kodlayıcıların arasındaki tutarlılık çalışmanın güvenirliliğinin bir göstergesidir (Creswell, 2016). Bu bağlamda araştırmanın güvenirliliğinde Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği (Güvenirlilik Uzlaşma Oranı= Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı) formül kullanılmıştır. Veri setinden oluşturulan kodlar ve temalar alanında uzman 2 kişiye daha gönderilmiştir. Uzmanlardan gelen dönüte göre uzlaşma oranı %74 olarak bulunmuştur. Bir nitel çalışmada araştırmacı ve uzman değerlendirmeleri arasındaki uyumun %70'in üzerinde olması güvenirliliğinin ispatı için yeterlidir (Miles ve Huberman, 1994). Buna göre çalışmanın yeterli düzeyde güvenirliliği sağladığı söylenebilir.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen verilerden; görev alma gerekçesi, pansiyondaki akademik ve sosyal durum, yaşanılan sorunlar, sorunlara olası çözümler, görevin bireye katkısı temaları olmak üzere beş tema oluşturulmuştur. Yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular ana temalar altında sunulmuştur.

Görev Alma Gerekçesi Temasına İlişkin Bulgular

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda bu temadaki 34 ifade 6 koddan toplanmıştır. Bu kodlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Pansiyonlarda Görev Alma Gerekçeleri

Tema	Kod	Katılımcı
Görev Alma Grekeçesi	Maddi kazanç	K(1,2,6,8,9,10,11,12,14,15,16,18,22,23)
	Mecburiyet	K(3,13,17)
	Hizmet puan katkısı	K(2,8,9,13,15,17,19,20,23)
	Faydalı olma isteği	K(4,7,16,20,21)
	Deneyim edinmek	K(6,17)
	Amiri kıramamak	K(5)

Tabloya göre pansiyonlarda nöbet görevi alan öğretmenlerin bu görevi isteme sebebi genellikle (n=14) maddi kazanç ve ücret getirisinin olmasıdır. Öğretmenleri bu görevi istemeye iten bir diğer etkili değişken hizmet puanına olan katkısıdır (n=9). Öğretmenlerden zorunluluktan ya da amiri kıramamak (n=4) için de bu görevi üstlenebilmektedir. Katılımcılarda az bir kısmı (n=7) ise bu görevi faydalı olmak ya da deneyim kazanmak gibi maddi çıkar beklemeden istediklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan katılımcıların öğrencilerin ifadelerinden bazıları aşağıdadır.

“Hizmet puanı ve ek ders ücreti için görev almak istedim.” (K8)

“Öğrencilerin eksik konularını gidermek, güzel vakit geçirip fayda sağlamak, ayrıca hizmet puanı için.” (K20)

“Puan getirdiği için ve ek ders katkısı yüksek olduğu için.” (K2),

“Öğrencilere destek sağlamak ve maddi olarak kaynak sağlamak.” (K16),

“Daha önce hiç lise kademesinde çalışmadım büyük yaş gurubuna dair deneyim kazanmak için ve maddi sebep.” (K6).

“Okul müdürünü kıramadığım için.” (K5).

“Okulun öğretmeni olarak nöbet tutmak zorundayız.” (K17)

Öğrencilerin Mevcut Durumu Temasına İlişkin Bulgular

Yapılan analiz sonucunda, bu teme akademik durum ve sosyal ve ruhsal durum olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalara ilişkin belirlenen kodlar ise aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Pansiyonlardaki Mevcut Durumları

Tema	Kod	Katılımcı
Akademik Durum	Düşük akademik seviye	K(1,2,3,4,5,7,9,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,22)
	Başarısızlık	K(2,3,6,9,19,20,21)
	Hazır bulunmuşluk eksikliği	K(2,3,5,8,14,23)
	Fırsat eşitsizliği	K(1,7,19,18)
	Eğitime destekten yoksunluk	K(16,23)
	Hedefsizlik	K(4,12,19)
Durum Sosyal ve Ruhsal	Aile özlemi	K(1,4,5,6,10,12,13,15,18,19,21,22,23)
	Piskolojik sorunlar	K(1,2,5,7,8,9,14,17,23)
	İçine kapanıklık	K(5,14,18,21)
	Sosyallik	K(3,11,16,21)
	Yardımlaşma ve destek	K(11,21)

Tablo 2 incelendiğinde pansiyonda görev alan öğretmenlere göre öğrencilerin akademik seviyelerinin düşük olduğu (n=18) görülmektedir. Ayrıca öğretmenler pansiyonda kalan öğrencilerin akademik anlamda başarısız olduklarını (n=7) düşünmektedirler. Pansiyonda kalan öğrenciler öğretmenlerin ifadelerine göre daha önceki eğitimleri yetersiz (n=6), aileden aldıkları eğitimsel destek zayıf (n= 2), diğer öğrencilere göre eğitimsel fırsat anlamında şanssız (n=4), ve hedefsizdirler (n=3).

“ İlçede bulunan bir okul olduğu için ve ilçede çok gelişmiş bir ilçe olmadığı için akademik seviyeleri düşük yani ailenin ekonomik gelirleri ve düşünce yapıları müsait değil. Özellikle kız çocukları için bu da öğrencileri başarısız yapıyor.” (K19)

“Akademik seviyeleri gözle görülür bir şekilde düşük.” (K9)

“Öğrenciler de aşırı derecede bir hedef belirsizliği ve hedefsizlik var Bu yüzden de başarı seviyeleri çok düşüktür.” (K12),

“Öğrenciler ders olarak başarısızdırlar genel olarak düşük seviyedeler çoğu köylerde yaşadığı için aileleri eğitimlerinde yeterli özeni göstermemektedir.” (K16),

“Genel anlamda akademik seviyeleri düşük Diğer öğrencilere göre eksik bir şekilde okula başlıyorlar.” (K3).

“Derslerde başarısızlar.” (K20)

Katılımcılara göre pansiyonda kalan öğrencilerin sosyal ve ruhsal yönden durumlarını etkileyen en önemli etken; aile özlemi (n= 13) dir. Katılımcılar ayrıca pansiyonda kalan öğrencilerin psikolojik sıkıntılar yaşadıklarını (n=9) ve içine kapanık olduklarını ifade etmişlerdir. Bu alt temada oluşturulan olumlu kodlar ise sosyallik (n=4) ile yardımlaşma ve destek (n=2) dir.

“Ruhsal durumlarının çok iyi olduğunu düşünmüyorum LGS Sınavı için çocuklara aşırı baskı yapılıyor çok içine kapanıklar ruhsal olarak çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum.” (K14)

“Psikolojik sağlamlıkları daha zayıf olduğunu düşünüyorum ve yine ailenin sağladığı duygusal Doyum yetersizlikleri var.” (K23)

“Hep bir arada yaşayıp birbirlerine yardım ettikleri için durumları iyi sosyaller.” (K3)

“Ailelerden uzak hayatları zor. Sosyal ruhsal olarak hoşnut olduklarını düşünmüyorum.” (K5)

“Ailelerinden uzak bir şekilde yaşamaları sevgi eksikliğine neden oluyor Ayrıca bazıları hafta sonları da evlerine gidememeleri durumu daha da kötüleştiriyor.” (K1)

Pansiyonlarda Yaşanılan Sorunlar Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin ifadeler 8 kod altında toplanmıştır. Bu kodlar Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Pansiyonlarda Yaşanılan Sorunlar

Tema	Kod	Katılımcı
Yaşanılan Sorunlar	Disiplinsizlik	K(3,4,5,8,9,11,12,13,14,16,17,18,20, 22,23)
	Hijyen sorunları	K(1,2,5,14,17,19)
	Güvenlik sorunları	K(2,5,15,16,22)
	Telefon ve internet bağımlılığı	K(1,4,5,7,12,14,21)
	Derse ilgisizlik	K(3,4,6,13,18,19)
	Düzensizlik	K(7,12,14)
	Personel azlığı	K(16,18,19)
	Su kesintileri	K(15)

Tabloya göre pansiyonlarda yaşanan en önemli sorun yaşanan disiplinsizlik (n=14) dir. Telefon ve internet bağımlılığı (n=7), derse ilgisizlik (n=6), hijyen sorunları (n=6), güvenlik sorunları (n=5) pansiyonlarda en çok yaşanan diğer sorunlardır. Ayrıca katılımcılara göre pansiyonlarda yaşanan diğer sorunlar düzensizlik (n=3), personel azlığı (n=3), su kesintileri (n=1) diğer yaşanan sorunlar arasındadır.

“Öncelikle temizlik problemi var gerek kişisel temizlik gerekse buldukları yerin temizliği yeterli düzeyde değil ayrıca aşırı konuşuyorlar ders çalışma saatinde de yatma saatimde de sürekli birbiriyle konuşuyorlar aşırı derecede bir disiplinsizlik var.” (K5)

“Öğrenciler de aşırı derecede bir disiplinsizlik var. Derse karşı ilgisizlik.” (K18)

“Nöbet sırasında yaşadığım en önemli sıkıntı personel azlığı ve temizlik sorunu.”
(K16)

“Genel olarak öğrenciler telefona çok bağımlılar ve internete çok düşkünler.” (K21)

“Çocukların yeterli temizlik ve tuvalet eğitimi almamış olması ortak alan kullanımında zorlanmaları ve kurallarına uymamakta ısrar etmeleri güvenlik sorunu da var.” (K14)

“Öğrencilerin geç kalkması ve yemeğe geçinmesi yemek kalkış saatlerinin aynı olmasına rağmen, düzensizlikler var.” (K12)

“ Su kesintileri büyük sorun.” (K15)

Sorunların Olası Çözümleri Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin ifadeler 9 kod altında toplanmıştır. Bu kodlar Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Pansiyonlarda Yaşanılan Sorunların Olası Çözümleri

Tema	Kod	Katılımcı
Olası Çözümler	Disiplin sağlama	K(3,5,7, 8,12,14,15,17,18,20,21,23)
	Sosyal aktivite	K(1,2,4,9,14,16,19,22)
	Değer verme	K(2,10,12,17,22)
	Telefon ve internet kısıtlaması	K(1,4,5,7,14,21)
	Rol model olma	K(8,13,14,18)
	Ödüllendirme	K(1,5,11,14,20)
	Yetki devri	K(9,18,19)
	Maddi yatırım	K(17)
	Çözüm odaklı olma	K(6)

Tabloya göre pansiyonlarda yaşanan sorunlar için en sık ifade edilen çözüm önerisi disiplin sağlama (n=12) dir. Katılımcılar pansiyonlardaki sorunlara Sosyal aktivite oluşturma (n=8), öğrencilere daha çok değer verme (n=5), telefon ve internet kısıtlaması (n=5) önlemlerinin etkili olacağını düşünmektedir. Ayrıca katılımcılara göre pansiyonlarda yaşanan sorunların diğer olası çözümleri, rol model olma (n=4), iyi davranışları ödüllendirme (n=5), çalışanlara yetki devri (n=3), maddi yatırım (n=1) dir.

“Daha çok para harcamak gerekir diye düşünüyorum. Bir de makam odalarına Yapılan harcamalar kısilsın yeter.” (K17)

“Öğrencilerin sürekli baskı altında tutmayıp onları da düşüncelerden önem verip kendilerine kitap okumayı ve satranç gibi etkinliklere yönlendirmek.” (K22)

“İçsel kurallar ve yaptırımlar boş zaman aktiviteleri sağlanmalı.” (K14)

“Öğrencilere rol model olunmalı her an tedbirli ve kurallı davranırsa sıkıntılar karşısında çözüm odaklı yönelim sağlanır.” (K8)

“Öğrencilere enerjilerini boşaltıp mutlu olacakları farklı aktiviteler sunulmalı, etüt saatinde telefonları toplanmalı, deneme sınavlarında artan başarı oranlarını ve çeşitli ödülleri teşvik edilmeleri.” (K1)

“Telefonlar alınmalı Arkadaşlar bir arada kalmamalı disiplin sağlanmalı.” (K21)

Görevin Bireye Katkısı Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin ifadeler 8 kod altında toplanmıştır. Bu kodlar Tablo 6’de sunulmuştur.

Tablo 6. Pansiyonlarda Görev Almanın Bireye Katkısı

Tema	Kod	Katılımcı
Olası Çözümler	Mesleki deneyim ve gelişim	K(1,4,6,7,9,13,15,16,18,19,21,23)
	Öğrenciyi yakından tanıma	K(3,4,10,14,20,21,22)
	Sabretmeyi öğrenme	K(5,6,9,12,13,14,19)
	İletişime katkı	K(1,5,7,15,21)
	Farklı bakış açısı	K(12,14,18,19)
	Özgüven	K(6,10,12,22)
	Hareketli yaşam	K(9,13,23)
	Yorgunluk ve verimsizlik	K(2,8,11,17)

Tablo incelendiğinde pansiyonlarda nöbet tutmanın katılımcılara genelde olumlu katkıları vardır. Pansiyonda nöbet tutmak katılımcılarda en çok mesleki deneyim ve gelişim (n=13) sağlamaktadır. Katılımcılar pansiyonlarda nöbet tutmanın, öğrenciyi yakından tanıma (n=7), ve sabretmeyi öğrenme (n=7) konularında da katkıları olduğunu ifade etmişleridir. Katılımcılara göre pansiyonlarda görev almanın diğer katkıları, İletişime katkı (n=5), farklı bakış açısı (n=4), özgüven (n=4), hareketli yaşam (n=3) dır. Katılımcılarda sadece 4 tanesi pansiyonlarda nöbet tutmanın orgunluk ve verimsizlik gibi olumsuz etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

“Öğretmenlik deneyiminde daha büyük bir sorumluluk olduğu için verilen görevi yapabiliyor olmak düşüncesi özgüvenimi arttırıyor.” (K6)

“Yaş aralığı değişen insanlara hitap etmek onların sorunlarını anlamak ve çözüm bulmak benim için çok farklı ve olumlu bir deneyim, nöbetler çok hareketli geçiyor.” (K13)

“Öğrenci öğretmen ilişkisi konusunda kendimi geliştirdim, sabretmeyi öğrendim.”(K5)

“İlk atandığım dan beri nöbet tutuyorum. Hem arkadaş ortamı hem de öğrenci seviyesi olarak öğrencileri tanıma sürecine katkısı oldu.” (K20)

“Öğrenciyi daha yakından tanıma fırsatı.” (K3).

“Daha çok yoruluyorum ve verimin azalıyor.” (K2)

“Mesleki anlamda deneyim kazandım öğrencilerin sorunları karşısında olduğunu daha iyi nasıl çözebilirim diye araştırmalar içine giriyorum böyle yapınca da farklı farklı durumlarla karşılaşıyorum sorumluluk duygusu disiplinli çalışmak ve öğrencilerle daha iyi bir iletişim kurmak.” (K7)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Nöbet tutan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda pansiyonlu orta öğretim kurumlarında yaşanan sorunları tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğretmenler bu okullarda genelde ek ders ücreti almak ve hizmet puanı almak gibi maddi gerekçelerle ya da zorunlu oldukları için görev almayı istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden çok azı faydalı olmak yada öğrencilere yardımcı olmak gibi gerekçelerle görev istediklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuç bir bakıma bir sorun olarak görülebilir. Öğrencilerin pedagojik olarak ve ruhsal olarak desteğe ihtiyaçları oldukları bu yaş sürecinde akşamları birlikte vakit geçirdikleri öğretmenlerin öğrencilere sadece maddi kazanç gözüyle yaklaşması sağlıksız bir durumu meydana çıkarmaktadır. Özcan vd. (2012)'nin yaptığı çalışmada da benzer şekilde öğretmenlerin maddi gerekçelerle nöbet tutmalarının büyük bir sorun olduğu şeklinde sonuçlara ulaşmışlardır. İlgili Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) yönetmeliğine göre okul öğretmenleri istemeseler bile mecburen nöbet görevi almak zorundadırlar ve ihtiyaç karşılanmaz ise okul dışından ücret karşılığı öğretmenlere nöbet görevi verilebilmektedir (MEB, 2016). Bu da pansiyonlu okullarda öğretmenlerin nöbet görevleri sırasında çok fazla sorumluluk almayıp öğrencilerin hem akademik hem de ruhsal ve psikolojik durumlarına yeterince destek olamamasına sebep olabilmektedir. Bu bağlamda pansiyonlu okullarda görev alan öğretmenlerin zorunluluk ya da maddi beklenti dışında daa ulvi ve misyonel gerekçelerle görev alabilmesi için bu konuda yeni düzenleme ve uygulamalara ihtiyacın olduğu görülmektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan bir pansiyonlarda kalan öğrencilerin hem akademik olarak hem de sosyal olarak sorun yaşadıklarıdır. Öğretmenlere göre pansiyonlu okullarda kalan öğrencilerin neredeyse tamamı akademik olarak düşük seviyedeler, hazırbulunuşluluk olarak dezavantajlı ve eğitimsel anlamda ailelerinden herhangi bir destek alamamaktadırlar. Sarıduman ve Kılıçoğlu (2018) da yaptıkları çalışmada pansiyonda kalan öğrencilerin akademik anlamda başarısızlık yaşadıklarını bulmuşlardır. Bu sonuçlarda aslında eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için açılan bu pansiyonlu okulların tam olarak misyonunu yerine getiremediğini göstermektedir. Sosyal ve ruhsal olarak öğrenciler aşırı düzeyde bir aile özlemi çekmekte ve ruhsal yönden dengesizlikler ve sorunlar yaşamaktadırlar. Benzer şekilde Özcan ve arkadaşları (2012), İnal ve Sadık (2014), Yılmaz (2012) gibi araştırmacılar da pansiyonlu okul öğrencilerinin aile özlemi içinde olma, kendisini ait hissetmeme,

çeşitli ergenlik ve ruhsal sıkıntılar yaşama gibi sorunları olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu anlamda düşünüldüğünde pansiyonlarda kalan öğrencilerin sevgi, şefkat ve ruhsal destek konularında çok eksik kaldıkları söylenebilir ve bu durumda bu okulda görev alan çalışanların maddi gerekçelerle görev almalarının da payı olabilir. Bu okullarda öğrencilerin sadece ders ve akademik başarıları değil ruhsal ve sosyal düzeyleri de göz önünde bulundurulup bu sorunları giderici önlemler alınması gerekmektedir.

Öğretmenlere göre pansiyonlu okullarda yaşanan en önemli sorunlar öğrencilerdeki disiplinsizlik ile pansiyondaki temizlik ve güvenlik sorunlarıdır. Ayrıca öğrencilerin aşırı telefon ve internet kullanma isteği, düzensiz yaşam, ilgisizlik ve personel eksikliği yaşanan diğer sorunlardır. Sarıduman ve Kılıçoğlu (2018) benzer şekilde pansiyonlarda güvenlik, öğrencilerin istenmeyen ve disiplinsiz davranışları, nöbet problemleri, pansiyon binasının fiziksel ve ekipman yetersizlikleri, ödenek sıkıntısı gibi sorunların yaşandığını bulgulamışlardır. Özcan ve arkadaşları (2012) da çalışmalarında personel yetersizliği ve temizlik sorunlarına vurgu yapmışlardır. Pansiyonlu okullarda ayrıca fiziksel, sosyal ve kültürel açıdan gelişimlerini destekleyecek ortamların olmaması, etüt merkezlerinin, hobi odalarının, yeşil alanların ve bahçenin olmaması, temizlik sorunları, yetersiz fiziksel ve donanımsal şartlar, aşırı kalabalık, rehberlik hizmetlerinin yetersizliği gibi sorunlar yaşanabilmektedir. (Bostan, 2005; Çokamay vd., 2014; Işıkoğlu, 2007; Özmen ve Tonbul, 2010; Kazu ve Aşkın, 2011, Karataş ve Atıcı, 2014; Saracaloğlu ve Bedir, 2021). Bu sonuçlar pansiyonlu okullarda bir çok sorunun varlığını göstermektedir. Bu yaşanan sorunlar pansiyonlarda yaşamı etkileyecek kadar ciddi olduğu gibi çoğu basit düzenleme yapıp ve kaynak sağlayarak çözülebilecek sorunlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre pansiyonlarda yaşanan sorunlara ilişkin disiplin sağlanması, öğrencilere birey olarak değer gördüklerini hissettirecek bir yaklaşım sağlanması, kültürel ve sosyal olarak imkan ve ortamların sağlanması çözüm olabilir. Ayrıca telefon ve internet kısıtlamasına gidilmesi, iyi davranış kazandırma adına rol model olma, ödüllendirme, maddi kaynak sağlamada yaşanan sorunlara çözüm olabilir. Araştırmada ulaşılan en sıradışı çözüm önerisi ise öğretmenlere yetki devridir. Özellikle yetki devri önerisi öğretmenlerin bir çok sorunu gördüğü, çözmek istediği ama yetkisizlik nedeniyle bişy yapamadıkları şeklinde yorumlanabilir. Özcan ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında pansiyonlu okullardaki sorunlara veli görüşmeleri, ceza verme ve birebir görüşme gibi çözüm yollarının kullanıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca nöbet görevi için öğrencilerle özel olarak ilgilenecek bu konuda eğitim almış kişilerin görevlendirilmesi çözümü önerilmiştir. Konuya ilişkin alan yazındaki bazı çalışmalarda, personel eksikliğinin giderilmesi, pansiyonun ev ortamı tasarımında düzenlenmesi, öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlerini geliştirecek uygulama ve yerlerin yapılması, bireysel çalışma odalarının yapılması, okul veli iletişiminin geliştirilmesi yaşanan sorunların olası çözümleri olarak bulgulanmıştır (Özcan vd., 2012; Uysal, 2016; Başarır, 2009; Özdemir, 2009; Şimşek, 2010; Yavaş Karataş'ın, 2006; Saracaloğlu ve Bedir, 2021; Demirel ve Kurt; 2021). Tüm bu sonuçlar bağlamında düşünüldüğün pansiyonlu okullardaki çoğu sorunun basit ve hızlı bir şekilde

çözülebileceğini göstermektedir. Bunun için çözüm odaklı düşünüp, öğrencilerin ruhsal dünyalarına destek olacak ortamlar hazırlanıp personelin bu konuda eğitilmesi ve yetki verilmesi ile biraz da maddi kaynak sağlanarak sorunlar çözülebilir seviyeye gelebilir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç da pansiyonlu okullarda nöbet tutmak öğretmenlere mesleki ve kişisel yönden önemli katkılar sağladığıdır. Katılımcılara göre bu okullarda nöbet tutmanın mesleki gelişim sağlama, öğrenciyi yakından tanıma, sabır ve hoşgörüyü öğrenme, iletişim kaynaklarını zenginleştirme, bakış açısını genişletme ve özgüven sağlama gibi önemli kazanımları olmaktadır. Bu kazanımlara bakıldığında em sosyal bir insanın olarak hem de okullarda görev yapan bir öğretmenin bünyesinde olması gereken nitelikler olduğu görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde öğretmenlerin pansiyonlarda nöbet görevi alma konusunda teşvik edilmesi, motive edilmesi, nöbet tutma uygulamasının cazibesinin artırılması sadece pansiyonlarda yaşanan sorunlara çözüm olmayacak aynı zamanda öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine de katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Başarır, Ş. İ. (2009). Yatılılık: Okul ev olunca, yatılılığın tanımı ve tarihçesi. Ankara: Bağlam. İçinde Ş.İ. Başarır ve T. Palman (Editörler). Yatılılık: Okul ev olunca (s. 21-61). Bağlam: İstanbul.
- Bostan, F. (2005). Yatılı ilköğretim bölge okullarında toplam kalite yönetimi uygulamasının değerlendirilmesi (Tunceli ve Elazığ illerinde bir araştırma). Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çokamay, G., Çavdar, D. ve Çok, F. (2014). Yatılı ilköğretim bölge okulu (yibo) öğrencilerinin gelişim gereksinimleri ve yaşam koşulları: öğretmen görüşlerine dayalı bir inceleme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 47(1), 19-42.
- Demirel, T. ve Kurt, T. (2021). Eğitim eşitliği açısından yatılı bölge ortaokullarının değerlendirilmesi. Journal of Qualitative Resarch in Education, 26(1), 53-87. doi: 10.14689/enad.26.3). .
- Harrowschool, (23 ekim, 2021. What common challenges to children encounter when boarding for the first time? <https://www.harrowschool.hk/what-common-challenges-to-children-encounter-when-boarding-for-the-first-time>.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). Qualitative research for nurses. Oxford: Blackwell Science Ltd.
- Işıkoğlu, Y. E. (2007). Hakkari ilinde bulunan YİBO'ların olanakları ve sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, S. ve Atıcı, M. (2014). Sınavla öğrenci alan ortaöğretim okullarının pansiyonunda kalan öğrencilerin pansiyonla ilgili görüşleri. Mediterranean Journal of Humanities, 4(2), 167-177. doi: 10.13114/MJH.201428436.
- Karataş, S., ve Atıcı, M. (2014). Sınavla öğrenci alan ortaöğretim okullarının pansiyonunda kalan değerli pansiyonla ilgili görüşleri. Akdeniz Beşeri Bilimler Dergisi, 4(2), 167-177
- Kazu, İ. Y. ve Aşkın, Z. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarının etüt saatlerinde ve boş zaman etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar (Elazığ ili örneği). Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 1(3), 39-46

- Malenie, (20 Ekim, 2021). 7 common problems you face in boarding school. <https://lifestyle.allwomenstalk.com/common-problems-you-face-in-boarding-school/>
- Martin, A. J., Papworth, B., Ginns, P., & Liem, G. A. D. (2014). Boarding school, motivation and engagement, and psychological well-being: A large-scale investigation. *Am. Educ. Res. J.* 51, 1007–1049. doi: 10.3102/0002831214532164.
- MEB. (2016). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161125>
- Özan, M. B., Sağlam, H. ve Karaca M. (2012). Yatılı ilköğretim bölge okullarında pansiyon yönetiminde karşılaşılan sorunlar (Malatya-Diyarbakır ili örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 126-138.
- Özdemir, S. (2009). Çözümlerin sorunları: YİBO ve PİO'lar, taşınmalı eğitim. İçinde Ş.İ. Başarır ve T. Palman (Eds). Yatılılık: Okul ev olunca (s. 152-171). Bağlam: İstanbul.
- Özmen, F. ve Tonbul, T. (2010). Yatılı ilköğretim bölge okulları sınıflarında disiplin sorunları ve baş etme yolları (Elazığ ili örneği), 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 775-779.
- Saracaloğlu, A. & Bektaş Bedir, S. (2021). Öğretmenlerin lise pansiyonlarına ilişkin görüşleri: problemler ve çözüm önerileri . *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (230) , 385-408 . DOI: 10.37669/milliegitim.701690.
- Sarıduman, S. ve Kılıçoğlu, G. (2018). Yatılı ortaöğretim okullarının pansiyonlarındaki ilişkinin oluşmasına katkı sağlamanın: nitel bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1045-1065.
- Stanford Faculty (20 Ekim, 2021). Educational Challenges - Boarding Schools. https://scccei.fsi.stanford.edu/reap/docs/boarding_schools.
- Şimşek, D. (2010). Yatılı ilköğretim bölge okulu ve ailesi yanında kalan sekizinci sınıf öğrencilerinin akran ilişkileri, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- United National (1948, Aralık 10). Universal declaration of human rights. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>.
- Uysal, İ. (2016). Pansiyonlu okullardaki öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve başarılarına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli
- Vincent P. (Eylül 21, 2019). 5 Challenges Of Boarding School Management. <https://www.orah.com/blog/5-challenges-of-boarding-school-management>
- Yavaş Karataş, N. (2006). Yatılı ilköğretim bölge okullarında okuyan öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.